

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 22 janar 2013
Nr. ref.: RK350/13

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

Rastin

KI51/09, KI31/10, KI68-11, KI99/11, KI112/11, KI126/11 KI07/12, KI64/12,

Parashtrues

Vahide Hasani, Alltane Krasniqi, Fetije Berisha, Fahrije Ibrahim, Sadije Pranaj, Raza Gashi, Nazmije Salihu, Shpresa Lladrovc

Vlerësim i kushtetutshmërisë së 8 (tetë) aktgjytimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Enver Hasani, Kryetar
Ivan Čukalović, Zëvendëskryetar
Robert Carolan, gjyqtar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Kadri Kryeziu, gjyqtar
Arta Rama-Hajrizi, gjyqtare

Hyrje

1. Ky raport ka të bëjë me kërkesat e paraqitura nga parashtrueset e shënuara më poshtë, kërkesa këto të dorëzuara në Gjykatën Kushtetuese, nga tetë **(8) të veja** të ish-punëtorëve të Korporatës Energjetike të Kosovës (KEK) ndërmjet viteve 2009 dhe 2012.
2. Rastet në fjalë janë të ngjashme me rastin KI40/09, "Imer Ibrahim dhe 48 ish-punëtorë të tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës kundër 49 aktgjytimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës", "Gani Prokshi dhe 15 ish-punëtorë të tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës kundër 16 aktgjytimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës", "Isuf Mërlaku dhe 25 ish-punëtorë të tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës" dhe "Ilaz Halili dhe 20 ish-punëtorë të tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës".

Parashtrueset e kërkesës në rastin në fjalë janë:

3. Në këtë Aktgjykim, për referim më të lehtë, parashtrueset mund të referohen kolektivisht si “Vahide Hasani dhe të tjerët”:
 1. Vahide Hasani,
 2. Alltane Krasniqi,
 3. Shpresa Lladrovci,
 4. Fetije Berisha,
 5. Sadije Pranaj,
 6. Fahrije Ibrahimimi,
 7. Raza Gashi dhe
 8. Nazife Xhafolli.

Objekti i çështjes

4. Objekt i çështjes së kësaj kërkesë është vlerësimi i kushtetutshmërisë së aktgjykimeve individuale të nxjerra nga Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës në tetë (8) rastet individuale të parashtrueseve kundër KEK-ut, siç është cekur më lart.

Baza juridike

5. Kërkesa bazohet në nenin 113 të Kushtetutës të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Kushtetuta), në nenin 20 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, Nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejshëm: Ligji) dhe në nenin 56 të Rregullores së punës së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Rregullorja e punës).

Përmbledhje e fakteve siç pretendohen nga palët

6. Faktet e këtyre kërkesave janë të ngjashme me ato në rastin “Imer Ibrahimimi dhe 48 ish-punëtorë të tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës kundër 49 aktgjykimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës”, me rastin “Gani Prokshi dhe 15 ish-punëtorë të tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës kundër 16 aktgjykimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës” dhe me rastin “Isuf Mërlaku dhe 25 ish-punëtorë të tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës”. Shih aktgjykimet e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: rasti “Ibrahimimi dhe të tjerët”, i 23 qershorit 2010, rasti “Prokshi dhe të tjerët”, i 18 tetorit 2010, dhe rasti “Mërlaku dhe të tjerët”, i 10 marsit 2011).
7. Gjatë vitit 2001 dhe 2002, secili **bashkëshort** i ndjerë i parashtrueseve në këtë kërkesë, si dhe parashtrueset në aktgjykimin e lartcekur, nënshkroi Marrëveshje për Kompensim të Përkohshëm të Pagës për Shkëputje të Kontratës së Punës me punëdhënësin e tyre, KEK-un. Këto marrëveshje ishin, në thelb, të njëjta.
8. Neni 1 i Marrëveshjes përcaktoi se, në mbështetje të nenit 18 të Ligjit për Sigurim Pensional dhe Invalidor në Kosovë (Gazeta Zyrtare e Krahinës Socialiste Autonome të Kosovës, nr. 26/83, 26/86 dhe 11/88) dhe konstatimit të Komisionit Invalidor të KEK-ut, përfituesi (d.m.th., secili parashtrues) ka të drejtë për kompensim të përkohshëm për shkak të ndërprerjes së kontratës së punës, deri në themelimin dhe funksionimin e Fondit të Kosovës për Sigurim Pensional dhe Invalidor.
9. Neni 2 i kësaj Marrëveshjeje precizon se shuma mujore që duhet t’i paguhet secilit parashtrues do të ishte 206 marka gjermane.

10. Neni 3 përcaktoi që “pagesa do të përfundojë në ditën e funksionimit të Fondit të Kosovës për Sigurim Pensional dhe Invalidor. Prej asaj dite e tutje, shfrytëzuesi mund t'i realizojë të drejtat e veta në Fondin e Kosovës për Sigurim Pensional dhe Invalidor (Fondi Pensional Invalidor i Kosovës) dhe KEK-ut do t'i hiqen obligimet ndaj shfrytëzuesit sipas kësaj Marrëveshjeje”.
11. Më 1 nëntor 2002, Bordi Ekzekutiv i KEK-ut miratoi një vendim për themelimin e Fondit Pensional, në përputhje me kriteret e Rregullores së UNMIK-ut Nr. 2001/30 për Pensionet në Kosovë. Neni 3 i këtij vendimi thotë: “Fondi Pensional do të vazhdojë të ekzistojë për një periudhë të pacaktuar kohore, në pajtim me kriteret dhe përgjegjësitë e përcaktuara me ligjet për pensione, të miratuara nga Bordi i Fondit Pensional dhe KEK-u, në përputhje me këtë vendim, apo derisa kushtet ligjore për ekzistimin dhe funksionimin e Fondit të jenë në përputhje me rregulloret për pension ose rregullat për pension të miratuara nga ABPK-ja”.
12. Më 25 korrik 2006, Bordi Ekzekutiv i KEK-ut e anuloi vendimin në fjalë për themelimin e Fondit Pensional Suplementar dhe ndërpreu financimin dhe punën e Fondit Pensional Suplementar, që nga 31 korriku 2006. Sipas vendimit të 25 korrikut 2006, të gjithë përfituesve u garantohej pagesa e plotë në përputhje me Statutin e Fondit. Për më tepër, obligimi i përgjithshëm ndaj përfituesve ishte 2.395.487 euro, depozitat bankare ishin 3.677.383 euro, dhe suficiti nga mjetet ishte 1.281.896 euro. Vendimi thotë se punëtorët e KEK-ut, të cilët Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale i pranon si persona me aftësi të kufizuar për punë, do t'i gëzojnë të drejtat e parapara nga Ministria. Më 14 nëntor 2006, KEK-u e informoi Autoritetin Qendror Bankar se “vendimi për revokimin e Fondit Pensional të KEK-ut bazohet në vendimin e Bordit Ekzekutiv të KEK-ut dhe në vendimin e Bordit Menaxhues për Pensione... për shkak të rrezikut financiar që kjo skemë paraqet për KEK-un në të ardhmen”.
13. Sipas parashtrueseve, KEK-u ndërpreu pa asnjë njoftim pagesën e paraparë me marrëveshjet, pas vdekjes së bashkëshortëve të tyre. Parashtrueset pohojnë që një veprim i tillë është në kundërshtim me marrëveshjet e nënshkruara nga bashkëshortët e tyre.
14. Parashtrueset gjithashtu pohojnë që dihet mirë se Fondi Pensional dhe Invalidor i Kosovës nuk është themeluar ende.
15. Parashtrueset ngritën padi kundër KEK-ut në Gjykatën Komunale në Prishtinë, me të cilën kërkonin që Gjykata ta urdhëronte KEK-un t'ua paguante pagesat e papaguara dhe të vazhdonte t'ua paguante nga 105 euro (që është e barabartë me 206 marka gjermane) deri në përmbushjen e kushteve për ndërprerjen e pagesës.
16. Gjykata Komunale në Prishtinë i miratoi paditë e parashtrueseve dhe urdhëroi kompensim monetar. Gjykata Komunale në Prishtinë konstatoi (*p.sh., Aktgjykimi C. Nr. 2267/2006, i 20 prillit, në rastin e parashtrueses së parë Vahide Hasani*) se kushtet e parapara në nenin 3 të Marrëveshjes nuk ishin përmbushur. Neni 3 i Marrëveshjes parashikon kompensimin e pagës deri në themelimin e Fondit Pensional Invalidor, “që do të thotë të drejtën për skemë të pensioneve, që nuk është e mundur për bashkëshortin e saj, pasi që edhe po të ishte ende gjallë, ai nuk do të kishte mbushur moshën 65-vjeçare dhe se parashtruesi i trashëgon të drejtat e bashkëshortit të saj për vazhdimin e pranimit të këtyre pagesave”.
17. Kundër aktgjykimeve të Gjykatës Komunale KEK-u paraqiti ankesë në Gjykatën e Qarkut, duke thënë, ndër të tjera, se aktgjykimi i Gjykatës Komunale nuk ishte i drejtë, sepse marrëveshjet ishin nënshkruar me parashtrueset për shkak të invaliditetit të tyre dhe se nuk mund të kërkojnë vazhdimin e tyre pas vdekjes së bashkëshortëve të tyre.

18. KEK-u ritheksoi se Gjkata ishte e detyruar të vendoste duke u bazuar në Rregulloren e UNMIK-ut Nr. 2003/40 për shpalljen e Ligjit për Pensionet Invalidore, sipas të cilës parashtrueset kishin të drejtë për pension invalidor.
19. Gjkata e Qarkut në Prishtinë i hodhi poshtë ankesat e KEK-ut dhe i konsideroi parashtruesat e tyre të pabazuara.
20. KEK-u parashtrroi revizion në Gjykatën Supreme për shkak të shkeljes së supozuar thelbësore të Ligjit për procedurën kontestimore dhe zbatimit të gabuar të së drejtës materiale. Aty përsëritej që parashtrueset kishin të drejtë për pension sipas Ligjit 2003/40 dhe që, për shkak të arsyeve humanitare, KEK-u kishte vazhduar t'i paguante kompensimet mujore për 60 muaj.
21. Gjykata Supreme i miratoi revizionet e KEK-ut, i anuloi aktgjykimet e Gjykatës së Qarkut dhe të Gjykatës Komunale në Prishtinë, dhe i refuzoi si të pabaza paditë e parashtrueseve.
22. Gjykata Supreme theksoi që mënyra e ndërprerjes së punësimit konsiderohej e ligjshme sipas nenit 11.1 të Rregullores së UNMIK-ut Nr. 2001/27 për Ligjin Themelor të Punës në Kosovë.
23. Gjykata Supreme refuzoi kërkesën e parashtrueseve, duke theksuar se, "fakti që *Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor* nuk është funksional, nuk ndikon në rastin e parashtrueseve pasi që marrëveshja është nënshkruar ndërmjet bashkëshortëve të ndjerë të parashtrueseve, prandaj, sipas nenit 359 të Ligjit për Marrëdhëniet Detyrimore (LMD), KEK-u nuk ka obligime të mëtejme.
24. Gjykata Supreme theksoi që KEK-u nuk ka detyrim të mëtejme ndaj parashtrueseve. Për më tepër, parashtrueset vazhduan të marrin pagesa nga KEK-u për 60 muaj, sipas statutit që hyri në fuqi më 2002.
25. Disa nga parashtrueset kanë kërkuar nga Gjykata Supreme për të përsëritur procedurat bazuar në letrën e Ministrisë për Mirëqenie, duke konfirmuar se Fondi për Pension Invalidor nuk është funksional deri më këtë datë.
26. Më 15 maj 2009, Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale e Kosovës lëshoi këtë njoftim:

"Vendimi i Gjykatës Supreme të Kosovës, në arsyetimin e vet të p.sh. Aktgjykimit Rev. Nr. 338/2008, që në Republikën e Kosovës ekziston Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor që është funksional që nga 1 janari 2004 nuk është i saktë dhe është i pabazuar. Në dhënien e kësaj deklaratë, ne kemi parasysh faktin që Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2003/40 shpall Ligjin Nr. 2003/213 për Pensionet e Personave me Aftësi të Kufizuara në Kosovë, i cili i rregullon rastet e personave me paaftësi të përhershme, të cilët mund ta gëzojnë këtë skemë në pajtim me kushtet dhe kriteret e përcaktuara me këtë ligj. Prandaj, më lejoni të theksoj që dispozitat e këtij Ligji nuk parashikojnë themelimin e Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor të vendit. Themelimi i Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor në Republikën e Kosovës përcaktohet me Ligjin për Sigurim Pensional dhe Invalidor, i cili është në proces të hartimit dhe miratimit në Qeverinë e Kosovës." Në të njëjtin njoftim shpjegohet që, në kohën e shkrimit të atij njoftimi, pensioni ndër të tjera ekzistonte, "pensioni invalidor në shumë prej 45 eurove, siç rregullohet me Ligjin për Pensionet e Personave me Aftësi të Kufizuara (përfitues të tyre janë të gjithë personat me aftësi të kufizuara të plotë dhe të përhershme)", si dhe "pensionet e kontributdhënësve prej 82 eurove, që rregullohen me vendim të Qeverisë (përfitues të të cilit janë të gjithë pensionistët që e kanë arritur moshën e pensionimit prej 65-vjetësh, si dhe të cilët kanë së paku 15 vjet përvojë pune)".

27. Gjykata Supreme refuzoi kërkesën e parashtrueseve për përsëritjen e procedurës, duke theksuar se çështja që Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor i Kosovës nuk është ende funksional nuk ka ndikim në rastin e parashtrueseve, sepse marrëveshja e përkohshme është nënshkruar nga bashkëshortët e tyre të ndjerë.
28. Gjykata Supreme ritheksoi se “e drejta për kompensim të përkohshëm nuk mund të transferohet tek personat tjerë, sepse kjo është një e drejtë subjektive e lidhur ngushtë ndërmjet punëdhënësit dhe punëmarrësit”.
29. Gjykata Supreme vendosi se KEK-u i ka plotësuar detyrimet e veta, duke vazhduar t’ua paguajë parashtrueseve nga 105 euro për 60 muaj.

Ankesat

30. Parashtrueset ankohen se u janë shkelur të drejtat, për shkak se KEK-u ua ndërpreu pagesat pas vdekjes së bashkëshortëve të tyre, të cilët ishin nënshkruar të këtyre marrëveshjeve, përkundër faktit se kushti i përcaktuar me nenin 3, themelimi i Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor, nuk ishte përmbushur.

Përmbledhje e procedurave në Gjykatë

31. Ndërmjet vitit 2009 dhe qershorit 2012, parashtrueset individualisht i kanë dorëzuar kërkesat në Gjykatë Kushtetuese.
32. Ndërmjet vitit 2010 dhe 2012, Gjykata Kushtetuese njoftoi Gjykatën Supreme të Kosovës përkitazi me kërkesat e parashtrueseve.
33. Më 17 shkurt 2012, Kryetari i Gjykatës e caktoi gjyqtarin Kadri Kryeziu Gjyqtar raportues dhe e caktoi Kolegjin shqyrtues të Gjykatës, të përbërë nga gjyqtarët: Altay Suroy (kryesues), Enver Hasani dhe Iliriana Islami.
34. Më 15 tetor 2012 Kryetari me Vendim (nr. Kolegji shqyrtues KI-KEK/VI) caktoi gjyqtarin Ivan Čukalović anëtar të Kolegjit shqyrtues, pasi mandati i gjyqtarës Iliriana Islami, si gjyqtare në Gjykatë, kishte përfunduar.
35. Më 17 tetor 2012, Kolegji shqyrtues shqyrtoi raportin e Gjyqtarit raportues dhe i rekomandoi Gjykatës papranueshmërinë e kërkesave.

Pranueshmëria

36. Për të gjykuar për kërkesat e parashtruesve, Gjykata Kushtetuese duhet së pari të shqyrtojë nëse parashtruesit i kanë përmbushur kriteret për pranueshmëri, të përcaktuara me Kushtetutë.
37. Gjykata Kushtetuese thekson se nuk është detyrë e saj, sipas Kushtetutës, të veprojë si gjykatë apeli, apo gjykatë e shkallës së katërt, për vendimet e nxjerra nga gjykatat e rregullta. Roli i gjykatave të rregullta është t’i interpretojnë dhe t’i zbatojnë rregullat përkatëse të së drejtës procedurale dhe materiale (Shih, *mutatis mutandis*, *Garcia Ruiz kundër Spanjës* [DHM], nr. 30544/96, paragrafi 28, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut [GJEDNJ] 1999-I).
38. Gjykata përkujton kriterin e pranueshmërisë, të paraparë me nenin 34 të Konventës, sipas së cilit çdo kërkesë duhet të dorëzohet nga një parashtrues, i cili mund të deklarojë se është një viktimë e shkeljes së Konventës. Një lidhje duhet të krijohet ndërmjet parashtruesit dhe dëmit, që ai/ajo kishte pësuar për shkak të shkeljes së pretenduar.

39. Gjykata Supreme, në pjesën operative të vendimit, theksoi: “E drejta nuk mund t’i transferohet personave tjerë pasi që është një e drejtë subjektive, e lidhur ngushtë ndërmjet punëdhënësit dhe punëmarrësit dhe se kjo çështje ka të bëjë me kompensimin e përkohshëm për ndërprerjen e punësimit dhe jo me pensionin ligjor dhe prandaj fakti që Fondi i Pensionit Invalidor nuk është funksional nuk ndikon në rastin e parashtrueseve, pasi që Marrëveshja është nënshkruar me bashkëshortët e parashtrueseve (të ndjerë) prandaj sipas nenit 359 të Ligjit për Marrëdhënie Detyrimore, KEK-u nuk ka detyrime të mëtejme”.
40. Për më tepër, neni 51 i Kushtetutës [Mbrojtja Shëndetësore dhe Sociale], që i referohet disa nga parashtrueseve të lartpërmendura përkritazi me pensionet, thjesht thekson se “Sigurimi social themelor, që ka të bëjë me papunësinë, sëmundjen, aftësitë e kufizuara dhe moshën e shtyrë, rregullohet me ligj”. Kjo nuk do të thotë se një qytetar ka një pension apo të diktojë se si një person mund të kualifikohet për një pension.
41. Për sa i përket arsytimit të Gjykatës Kushtetuese në aktgjykimin e saj të mëparshëm, që ka të bëjë me ish-punëtorët e KEK-ut, ky i fundit nuk mund të zbatohet te parashtrueset e tashme për shkak se ato nuk ishin nënshkruese të Marrëveshjes me KEK-un dhe, si i tillë, është i natyrës së jotransferueshme.
42. Për më tepër, parashtrueset nuk precizojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë asnjë dispozitë kushtetuese, e cila mund të jetë shkelur me vendimin që ato e kontestojnë, pa qenë në gjendje të dëshmojnë se “statusi i viktimës sipas aktit të autoritetit publik” siç është paraparë në nenet 34 të Konventës së BE-së për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut.
43. Duke shqyrtuar në tërësi të dy procedurat administrative, Gjykata Kushtetuese nuk gjen se procedurat relevante ishin në ndonjë mënyrë të padrejta ose arbitrare (*Shih, mutatis mutandis, Shub v. Lithuania, ECHR Vendimi sa i përket pranueshmërisë së Kërkesës nr. 17064/06, i 30 qershorit 2009*).

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në pajtim me nenin 114 (7) të Kushtetutës, në pajtim me nenin 20 të Ligjit, si dhe në pajtim me rregullin 36 të Rregullores së punës, më 17 tetor 2012, njëzëri:

VENDOSI

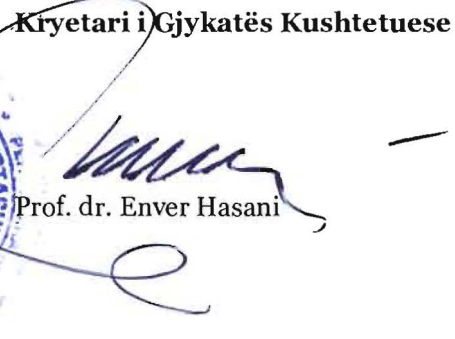
- I. T'I BASHKOJË kërkesat;
- II. TA HEDHË POSHTË kërkesën si të papranueshme;
- III. Ky vendim do t'u komunikohet palëve dhe do të botohet në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese; dhe
- IV. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari raportues

Kadri Kryeziu

Kryetari i Gjykatës Kushtetuese

Prof. dr. Enver Hasani